

FIFA 20 Yaş Altı Dünya Kupası'nın Demografik Değişkenler Açısından Sosyal- Kültürel ve Ekonomik Analizi

Social-Cultural and Economic Analysis Of FIFA Under-20 World Cup in Terms of Demographic Variables

Araştırma Makalesi

Cemal Ersin SİLİK

Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü

ÖZ

Bu çalışmada, Jie ve Yan (2010) tarafından geliştirilen Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği'nin (Mega Event Impact Scale), 2013 yılında Türkiye'de düzenlenen FIFA (Federation Internationale de Football Association) 20 Yaş Altı Dünya Kupası maçlarını izlemek için stadyuma gelen yerli seyircilere uygulanarak, organizasyonun sosyal, kültürel ve ekonomik etkileri ile seyircilerin demografik değişkenleri arasındaki farklılıklar belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın evrenini, İstanbul ve Bursa şehirlerinde oynanan Dünya Kupası maçlarını izlemek için stadyuma gelen yerli seyirciler oluşturmaktadır. Belirlenen evrenin içerisinden kolayda örneklem tekniği ile 28 kadın (%24,8), 85 erkek (%75,2) olmak üzere toplam 113 yerli seyirci seçilmiştir. Veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği'nin olumlu (ekonomik yarar, turizm altyapısı, şehir imajı, kültürel değişim, çevresel ve kültürel koruma) ve olumsuz (ekonomik maliyetler, sosyal ve çevresel problemler, kültürel çatışma) boyutları ile ankete katılan yerli seyircilerin cinsiyet, yaş, meslek, gelir durumu ve ikamet ettikleri

ABSTRACT

The purpose of the study is to determine difference between local spectators' demographic variables and organization's social, cultural and economic impacts and using Mega Event Impact Scale developed by Jie and Yan (2010) which hosted Turkey for FIFA (Federation Internationale de Football Association) Under-20 World Cup Organization in 2013. The population of the study occurred local spectators who comes to watch the World Cup matches played in Istanbul and Bursa cities. 28 women (%24.8) and 85 men (%75.2) a total of 113 local spectators' selected within the specified population with the convenience sampling method. Survey method is used as data collection tool. The t-test and one-way analysis of variance (ANOVA) is used to determine differences between Mega Event Impact Scales' positive and negative dimensions and local spectators' who participate the survey gender, age, occupation, income state and residential year variables. According to analysis, there are not any significant differences between scales' positive and negative dimensions and spectators' gender and state of residential. However, local spec-

yıl değişkenleri bakımından farklılıklarını belirleyebilmek için t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde, ölçeğin olumlu ve olumsuz boyutları ile seyircilerin cinsiyet ve ikamet ettikleri yıl değişkenleri arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Bununla birlikte, 45 yaş ve üzerindeki seyirciler diğer yaş gruplarına kıyasla, organizasyonun daha fazla ekonomik yarar sağladığını düşünmektedir. Ev hanımı ve emekliler ise, diğer meslek gruplarına göre, organizasyonun şehir imajının gelişimine ve turizm altyapısının gelişimine daha çok katkı sağladığını düşünmektedir.

Anahtar Kelimeler

FIFA, Mega organizasyon etkisi, 20 Yaş altı dünya kupası.

Key Words

FIFA, Impact of mega organization, Under-20 world cup.

GİRİŞ

Uluslararası futbol organizasyonları toplumlara kaynaştıran, birbirleriyle rekabet ettiren, insanları sosyalleştiren ve bununla beraber futbolun popülerliği sayesinde önemli bir ekonomik hareket oluşturan faaliyetlerdir. Bu faaliyetlerde yer alan yayın hakları, reklamlar, konaklama giderleri, yeme-içme giderleri, hediye eşya satışları, bilet satışları, organizasyonun gerçekleştiği bölgede yapılan harcamalar gibi birçok faktörün birleşmesiyle büyüklüğü milyar dolara varmaktadır. Aynı zamanda uluslararası futbol organizasyonları, serbest zaman faaliyetleri, maçlar, şampiyonalar, turizm ve sağlık boyutu ile birçok halkadan oluşan bir zincir olarak ifade edilebilir (Demir, 2013).

Birçok araştırmacı, sporun bireysel etkileri, vücut sağlığı için yararı, gelişime olan katkıları ve toplum yaşamına etkileri ile ilgili ortak noktaların oluştuğunu ifade etmektedir. Bununla beraber ekonomik ve kültürel boyuttaki etkileri ile sosyolojik ve yönetsel boyuttaki etkileri de sporun artan popülaritesine paralel gelişim göstermektedir (Nalçakan, 2009).

Uluslararası spor organizasyonları yapıldıkları ülkenin ekonomisini, turnuva hazırlıkları ile başlayan süreçle birlikte doğrudan ve dolaylı yollar ile pozitif yönde etkilemektedir. Bu olumlu yönde oluşan etkinin başlıca nedenlerini yapılıcak spor organizasyonunun cazibesi, ülke tanıtımının dünya düzeyinde artması, beraberinde

tatörler who aged 45 years and over think that the organization provides more economic benefit compared to other age groups. Housewives and retirees think that the organization contributes more to the development of the city image and tourism infrastructure compared to other occupational groups.

getirdiği istihdam hacmi ve iş fırsatları oluşturmaktadır (Walters, 2008). Aynı zamanda organizasyona ev sahipliği yapan ülkenin altyapısını iyileştirmek ve organizasyona hazırlanmak için yaptığı yatırım da iç piyasanın canlanmasına yol açabilmektedir. Uluslararası spor organizasyonlarında meydana gelen etkinin önemli bir boyutunu, yapılan organizasyonu yerinde izleyebilmek için dünyanın çeşitli noktalarından gelen seyirciler oluşturmaktadır. Bu sayede ev sahibi ülkede önemli düzeyde ekonomik etkiler meydana gelebilmektedir (İmamoğulları, 2012).

Dünya Kupası, oluşturduğu gelir ve sonraki yıllara olumlu etkisiyle birlikte önemli bir ekonomik ve sportif organizasyondur. Bu organizasyonun etkileri iyi kullanıldığında ekonomileri büyütebilmektedir. Bu noktada en önemli payı ev sahibi ülke ve kupayı kazanan ülke almaktadır. Belirtilen organizasyona yönelik ev sahibi ülkelerin yaptıkları yatırımlar ise küresel ekonomiye katkı sağlamaktadır. Öncelikle söz konusu ülkelerde oluşturduğu istihdam, ilave gelirlerin meydana çıkmasına imkân sağlayabilmektedir. Büyük organizasyonlar hakkında yapılan araştırmalarda, kupayı kazanan ülkelerin parasal gelirlerini izleyen yıllarda daha da arttırma olasılıkları daha güçlü görünürken, ev sahipliği yapan ülkelerin bu olanaktan çok da fazla yararlanamadıkları görülmektedir. Fakat turnuva sonrası bu ülkelerde önemli altyapı tesisleri, statlar kalmakta ve

bu sayede önemli bir dış tanıtım imkânı oluşabilmektedir. Bu nedenle futbolun sadece sosyal bir olgu olmadığı, aynı zamanda ekonomik olarak tekstilden turizme, turizmden medyaya, medyadan elektroniğe, elektronikten iletişime varınca ya kadar birçok sektörde çok önemli bir katma değer oluşturan bir sektör olduğu ifade edilebilir (Akşar, 2010).

Spor, kültürün bir parçası olarak hem ondan etkilenmekte hem de popülerliği ve sosyalliği sebebiyle kültürü etkileyebilmektedir. Sporun kültürü etkilemesinde önemli bir yer tutan nedenler arasında spor organizasyonlarının fazlalığı, katılımcıların çeşitliliği, sporcuların ve antrenörlerin farklı ülkelerde görev alması, insanların farklı kültürleri tanıyıp bilmeleri gibi nedenler yer almaktadır. Bazı spor organizasyonlarının aylarca devam etmesi bu etkiyi daha da arttırmaktadır (Yetim, 1996).

Spor, toplumları etkilerken kendisi de toplumsal yapıdaki ilişkilerden etkilenmektedir. Kültürün bir unsuru olarak spor, kişilerin ve toplumların düşünce ve davranışlarını şekillendirmekte ve diğer kültür unsurlarını etkileyerek milli özellikler kazandırmaktadır (Şahan, 2007). Büyük bir sanayi haline dönüşen spor endüstrisinin içerisindeki en önemli faaliyetlerden birisi de Dünya Kupası gibi büyük organizasyonlardır. Bu tür organizasyonlar, pek çok ülkede ve destinasyonda ekonomi ve turizm olaylarının en hızlı büyüyen örneklerinden birini oluşturmaktadır. Büyük organizasyonlar, ekonomik, sosyal, kültürel yararlar ve düzenlendiği şehri gittikçe kapsayan yaygın bir medya kuşatması ile ilişkilendirilmektedir (Şimşek, 2011).

Ekonomik anlamda büyük olan futbol takımları evrensel taraftar kitlelerinden oluşmakta ve buldukları ülke dışında birçok taraftardan destek görmektedir. Uluslararası seviyelerde mücadele edilen büyük organizasyonlarda bu gibi faktörler, kültürel etkileşimi meydana getirmekte ve bununla birlikte sosyal bir etki meydana gelmektedir. Bu çalışmada, FIFA 20 Yaş Altı Dünya Kupası maçlarını izlemek için stadyuma gelen yerli seyircilere anket uygulanarak, organizasyonun sosyal, kültürel ve ekonomik etkileri

ile seyircilerin demografik değişkenleri arasındaki farklılıklar belirlenmeye çalışılmıştır.

Literatür İncelemesi

Alan yazında Dünya Kupası, Avrupa Şampiyonası gibi uluslararası futbol organizasyonlarıyla ilgili farklı çalışmalar olmakla birlikte, 20 Yaş Altı Dünya Kupası'nın sosyal, kültürel ve ekonomik etkilerini inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Dünya Kupası ve Avrupa Şampiyonası'nın farklı etkilerinin incelendiği bazı çalışmalar aşağıda yer almaktadır.

2010 Dünya Kupası için 4 milyar dolar üzerinde harcama yapan ev sahibi ülke Güney Afrika, Deloitte'nin raporuna göre hazırlıklara 2007 yılında başlamıştır. Turnuva nedeniyle Güney Afrika, altyapısını yenileme fırsatı bulmuş, yeni istihdam oluşturup küresel ekonomik krizin ekonomi üzerindeki olumsuz etkilerini de azaltmıştır. Grant Thornton araştırma şirketi, kupanın toplam 700 bin yeni istihdam yarattığını ve istihdam artışının en fazla inşaat sektöründe görüldüğünü belirtmektedir (Akşar, 2010). İnşaat sektöründe yaşanan bu istihdam artışı, ülkedeki çalışmaların daha çok alt yapı eksikliklerini tamamlamaya yönelik olduğunu göstermektedir.

Dünya Kupası ilk kez Afrika kıtasında organize edilirken, FIFA sadece Güney Afrika'nın ev sahibi olmak için verdiği teklifi değil, ülkenin ulaşım, telekomünikasyon, turizm ve spor altyapılarını da dikkate almıştır. Güney Afrika hükümeti iyi bir ev sahipliği yapmak için milyarlarca dolarlık altyapı projelerine imza atmıştır. 2010 yılının Haziran ayına kadar Güney Afrika, maçların oynanacağı 10 stadyum için yaklaşık 658 milyon dolar, havalimanlarının yenilenmesi için 685 milyon dolar, ülkenin yol ve demiryolu ağına da 461 milyon dolar bütçe ayırmıştır (Akşar, 2010). Dikkate alınması gereken başka bir nokta ise, bu tür büyük organizasyonların ev sahibi ülkeye genellikle olumlu katkı yapacak gibi algılanmasına rağmen bazı noktalarda ciddi olumsuz etkilerinin de oluşabileceğinin bilinmesidir.

UEFA'nın, Rütter ve Partner'a (2004) yaptırdığı çalışmada, UEFA 2008 Avrupa Futbol Şampiyonasında, turnuvadan doğacak toplam

ekonomik etkinin % 51'lik kısmının turizmden kaynaklanacağı ortaya konulmuştur (İmamoğulları, 2012).

Avusturya ve İsviçre'nin ortak düzenledikleri UEFA 2008 Avrupa Futbol Şampiyonası'nda, turnuva sırasında bir önceki seneye oranla 2.1 milyon kişinin fazladan bu iki ülkede konakladığı belirtilmiştir. Ayrıca bu iki ülke içinde yapılan seyahatler için turnuva boyunca 8.677 yeni tren hattı açılmış, 4.4 milyon kişi açılan bu yeni hatlardan yararlanmıştır (UEFA 2008 Avrupa Futbol Şampiyonası Yönetim Raporu, 2008).

Büyük spor organizasyonlarına ev sahipliği yapmanın turist sayısındaki değişime etkisinin incelendiği çalışmada ise, 6 büyük organizasyon olarak belirtilen Yaz ve Kış Olimpiyatları, FIFA Dünya Kupası, Kriket Dünya Kupası, Ragbi Dünya Kupası ve Lions Tur'u incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre, büyük organizasyonlara ev sahipliği yapmanın ortalama turist sayısını % 8 arttırdığı belirtilmiştir. Ayrıca Kış Olimpiyatları ve Ragbi Dünya Kupası etkinliklerinin turist sayısı üzerinde herhangi bir etkisine rastlanılmamıştır (Fouire ve Gellego, 2011, s. 1369).

Uluslararası organizasyonların ev sahibi destinasyonlara farklı açılardan olumlu etki oluşturduğu noktasında hemfikir olunmasına rağmen ortaya çıkan ekonomik etkiler açısından bazı farklı görüşler yer almaktadır. Bu konuya farklı bir bakış açısı ile yaklaşan Çakıcı ve Güler (2014), büyük spor etkinliklerinin olumlu yönlerinden ziyade ekonomik ve turizm gelişmesi kapsamında olumsuz ve yetersiz etkileri üzerinde inceleme yapmıştır. Araştırma sonucunda, büyük organizasyonlara ev sahipliği yapacak ülkelerin farklı değişkenler (alt yapı gelişimi, tesis sayısı, ulaşılabilirlik, güvenlik, istihdam, yerli halk desteği, imaj vb.) çerçevesinde tekrardan değerlendirme yapmalarının ülkenin faydasına olacağı görüşüne yer verilmiştir (Çakıcı ve Güler, 2014, s. 42).

Büyük organizasyonlar açısından bilinmesi gereken başka bir husus da organizasyonlar için harcanan paranın alternatif maliyetinin hesaplanamamasıdır (Kasımatı, 2003, s. 442). Spor organizasyonu için kullanılan paranın farklı bir

sektörde kullanılması sonucunda nasıl bir etki ile karşılaşıldığı sorusuna cevap verilememektedir (Hall, 2006, s. 68). Bu nedenle büyük spor organizasyonlarının etkilerine yönelik olumlu ve olumsuz farklı çalışmalar alan yazında yer almaktadır. Bu nedenle ülkelerin ev sahipliği yapma noktalarında iyi bir analiz yapmaları gerekmektedir.

Ak (2015) çalışmasında olimpiyatların ev sahibi kent, bölge ve ülkeler için hem olumlu hem olumsuz etkiler oluşturabileceğini, olumlu görünen etkilerin aynı zamanda olumsuz etkileri de içinde barındırabileceğine değinmiştir. Olimpiyatlara tek yönlü olarak bakmanın ve sürecin sadece fırsatlar sunduğunu iddia etmenin, sürecin içerdiği tehditleri göz ardı edeceğini ifade etmektedir. Bu nedenle olimpiyatların kente olan etkilerini incelerken olumlu ve olumsuz bütün yönlerinin birlikte ele alınması gerekliliği bu çalışmada da vurgulanmıştır (Ak, 2015, s. 16).

Mega Organizasyonlar

Büyük bir etkiye sahip olan spor sektörünün içerisindeki en önemli faaliyetlerden birisi de mega organizasyonlardır. Bu tür organizasyonlar, birçok ülkede ve destinasyonda ekonomi ve turizm faaliyetlerinin en heyecan verici ve hızlı bir gelişme gösteren örneklerinden birini oluşturmaktadır. Mega organizasyonlar, önemli ölçüde ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkiler meydana getirmektedir. Mega organizasyonlar, Dünya'nın birçok tarafından organizasyonu izlemeye gelenler ve ev sahibi ülke insanları arasında bir aracılık görevi görmektedir. Mega organizasyonlar, bir kez düzenlenen ve genellikle ev sahibi konumundaki topluluğa hem olumlu hem de olumsuz uzun dönemli derin etkiler yaratan organizasyonlardır (Şimşek, 2011).

Son yıllarda büyük ölçekli ve yüksek özelliklere sahip spor organizasyonları, turizm seyahatlerinin stratejik gelişimi ve karar verilmesi açısından pazarlamada gün geçtikçe kritik bir öneme sahip olmaktadır (Gürsoy ve Kendall, 2006). Özellikle FIFA Dünya Kupası ve Olimpiyatlar gibi mega organizasyonlar, uluslararası

turist çekme, televizyon ve sponsor işbirliğinin cazibesi ve ev sahibi bölgenin uluslararası tanıtımını anlamında önemli bir görevi de üstlenmektedir. Mega organizasyonlar, ev sahibi toplumdaki pek çok farklı sektörün de ilgisini çekmektedir. Büyük organizasyonlarda meydana gelen küresel anlamda seyirciye ürün reklamı yapabilmeye fırsatı, ihracat ve yeni yatırımlardaki iş fırsatlarının oluşması, etkinlik yönetimi bilgisinin satışı, ev sahibi ülkenin turizm sektörünün gelişmesi ve vatandaşlık ahlakı ve gururunun ortaya çıkması gibi birçok etken, toplum desteğinin ve yatırım işbirliğinin oluşmasına katkı sağlayacak motive edici faktörleri oluşturmaktadır (Barney ve Martny, 2002).

Mega organizasyonların pozitif etkilerinin artırılması, negatif etkilerinin de azaltılması konusunda önemli olan gerekli sportif altyapının sağlanması, yeni spor politikalarının oluşturulması, insan gücünün yetiştirilmesi ve doğru planlamanın gerçekleştirilmesiyle mümkün olabilmektedir. Ülke tanıtımı, yeni iş alanlarının yaratılması, ekonomik katkı, turizm hareketliliğinin sağlanması, toplumun sporla daha sağlıklı bir geleceğe taşınması, daha modern spor alanlarının oluşturulması, daha başarılı bir gençliğin yetiştirilmesi, daha sağlıklı bir çevrenin oluşturulması vb. tüm olanakların ortaya çıkarılmasında mega organizasyonlar bir araç olarak kullanılabilir. Dolayısıyla, gerçekleştirilecek her türlü sportif mega organizasyon, Türk spor sektörünün gelişimi ve başarısı açısından hayati bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, ülkemizde gerçekleştirilecek mega organizasyonlar dikkatle incelenmeli ve akademik çalışmalarla desteklenerek konu ile ilgili teorik altyapı oluşturulup uygulamaya dökülmelidir (Şimşek, 2011). Bu sebeple gerçekleştirilen bu çalışmada, Jie ve Yan (2010) tarafından geliştirilen Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği kullanılarak, 2013 FIFA 20 Yaş Altı Dünya Kupası'nın sosyal, kültürel ve ekonomik etkileri İstanbul ve Bursa illerinde oynanan maçlara gelen yerli seyircilerin yaklaşımı ile belirlenmeye çalışılmıştır.

FIFA 20 Yaş Altı Dünya Kupası

FIFA 20 Yaş Altı Dünya Kupası 2005 yılına kadar FIFA Dünya Gençler Şampiyonası olarak bilinen, FIFA'nın iki yılda bir düzenlediği futbol turnuvasıdır. Dünya Kupası'ndan sonra FIFA tarafından düzenlenen en büyük ikinci organizasyondur.

FIFA tarafından 1977'den beri düzenlenen ve 20 yaşın altındaki futbolcuların katılabildiği bu turnuvayı en çok kazanan ekip Arjantin olmuştur. Arjantin'i sırasıyla Brezilya ve Portekiz izlemektedir. Turnuva, ilk dönemlerde 16 takımla düzenlenmiştir. Malezya'da düzenlenen 1997 20 Yaş Altı Dünya Kupası ile 24 takımlı formata geçilmiştir.

2011 yılında FIFA 20 Yaş Altı Dünya Kupası'na Kolombiya ev sahipliği yapmıştır. 2013 yılında ise Türkiye ev sahipliği yapmıştır. Türkiye'nin ev sahipliğini yaptığı FIFA 20 Yaş Altı Dünya Kupası 21 Haziran-13 Temmuz tarihleri arasında Türkiye'de bulunan 7 şehirdeki (İstanbul, Bursa, Antalya, Kayseri, Gaziantep, Trabzon, Rize) statlarda gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, turnuva maçlarının yapıldığı şehirlerden İstanbul ve Bursa şehirleri oynanacak maç sayıları ve stat kapasiteleri de göz önüne alınarak seçilmiş ve Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği kullanılarak bu şehirlerdeki organizasyonun sosyal, kültürel ve ekonomik etkileri yerli seyircilerin bakış açısı ile belirlenmeye çalışılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın yöntem kısmında; araştırmanın amacı, modeli, grubu, verilerin toplanması ve verilerin analizi sırasıyla açıklanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı

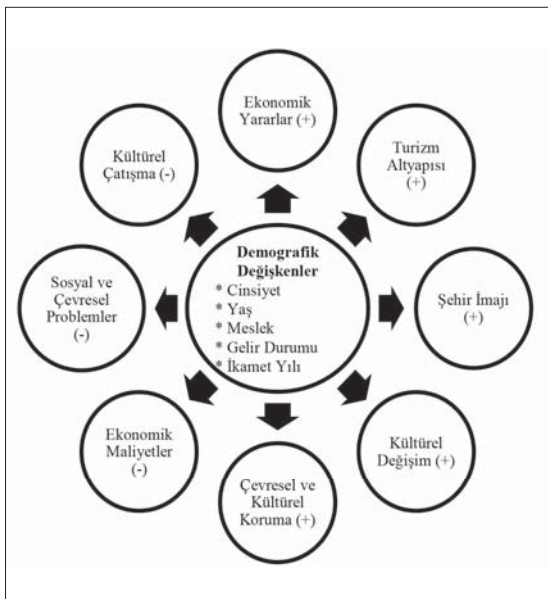
Bu çalışmanın amacı, 2013 yılında Türkiye'nin ev sahipliğini yaptığı FIFA 20 Yaş Altı Dünya Kupası'nı izleyen yerli seyircilerin demografik değişkenleri ile organizasyonun sosyal, kültürel ve ekonomik etkilerine yönelik ölçek boyutları arasındaki farklılığı belirlemektir. Ayrıca çalışmada, Türkiye'nin ilerleyen dönemlerde aday olacağı uluslararası futbol organizasyonlarının

ülkeye etkilerinin belirlenebilmesi, gerekli önlemlerin alınabilmesi açısından fikir sunması amaçlanmaktadır. Bu araştırmada, Jie ve Yan (2010) tarafından geliştirilen; geçerliği ve güvenirliliği Şimşek (2011) tarafından yapılmış olan Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği (Mega Event Impact Scale), 2013 FIFA 20 Yaş Altı Dünya Kupası'nı izleyen yerli seyircilere uygulanarak organizasyonun olumlu ve olumsuz boyutlarına yönelik yerli seyirci görüşleri ve farklılıklar belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma Modeli

Çalışmanın amacı doğrultusunda, ölçeğin olumlu ve olumsuz boyutları ile seyircilerin demografik değişkenleri arasındaki farklılık durumlarını tespit edebilmek için oluşturulan Araştırma modeli Şekil 1 üzerinde gösterilmektedir:

Şekil 1'de yer alan araştırma modelinde Mega Organizasyon Etkisi Ölçeğinde yer alan 5 olumlu (+) ve 3 olumsuz (-) boyut için verilen cevaplarda ankete katılan seyircilerin demografik değişkenlerine göre farklılık olup olmadığının belirlenebilmesi için oluşturulan yapı görülmektedir. Buna göre Araştırma modeline dayanılarak kurulan temel hipotezler şu şekilde ifade edilebilir:

Şekil 1. Araştırma modeli

H₁: Ölçeğin olumlu (ekonomik yararlar, turizm alt yapısı, şehir imajı, kültürel değişim, çevresel ve kültürel koruma) ve olumsuz (ekonomik maliyetler, sosyal ve çevresel problemler, kültürel çatışma) boyutları ile müsabakaya gelen yerli seyircilerin cinsiyetleri arasında farklılık vardır.

H₂: Ölçeğin olumlu (ekonomik yararlar, turizm alt yapısı, şehir imajı, kültürel değişim, çevresel ve kültürel koruma) ve olumsuz (ekonomik maliyetler, sosyal ve çevresel problemler, kültürel çatışma) boyutları ile müsabakaya gelen yerli seyircilerin yaşları arasında farklılık vardır.

H₃: Ölçeğin olumlu (ekonomik yararlar, turizm alt yapısı, şehir imajı, kültürel değişim, çevresel ve kültürel koruma) ve olumsuz (ekonomik maliyetler, sosyal ve çevresel problemler, kültürel çatışma) boyutları ile müsabakaya gelen yerli seyircilerin meslekleri arasında farklılık vardır.

H₄: Ölçeğin olumlu (ekonomik yararlar, turizm alt yapısı, şehir imajı, kültürel değişim, çevresel ve kültürel koruma) ve olumsuz (ekonomik maliyetler, sosyal ve çevresel problemler, kültürel çatışma) boyutları ile müsabakaya gelen yerli seyircilerin gelir durumları arasında farklılık vardır.

H₅: Ölçeğin olumlu (ekonomik yararlar, turizm alt yapısı, şehir imajı, kültürel değişim, çevresel ve kültürel koruma) ve olumsuz (ekonomik maliyetler, sosyal ve çevresel problemler, kültürel çatışma) boyutları ile müsabakaya gelen yerli seyircilerin ildeki ikamet yılları arasında farklılık vardır.

Oluşturulan hipotezler incelendiğinde, ankete katılan yerli seyircilerin demografik değişkenleri (cinsiyet, yaş, meslek, gelir durumu ve ikamet yılı) ile ölçekte yer alan toplam sekiz boyut arasındaki farklılıklar tespit edilmeye çalışılmıştır. Demografik değişkenlerin her biri için, ölçek boyutlarına (olumlu ve olumsuz boyut) yönelik temel hipotezler oluşturulmuştur. Ayrıca, oluşturulan temel hipotezlerin her biri, sekiz boyutu kapsayacak şekilde alt hipotezleri de içermektedir. Görsel olarak okuyucuyu yormamak adına, ilgili alt hipotezler (sekiz boyut ile her bir demografik değişken arasındaki farklılıklara yöne-

lik), temel hipotezlerin altında gösterilmemiştir. Bununla birlikte bulgular bölümünde, temel hipotezlerin altında verilmeyen alt hipotezlere ilişkin ortaya çıkan sonuçlar da değerlendirilmiştir.

Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini, 2013 FIFA 20 Yaş Altı Dünya Kupası maçlarını izlemek için İstanbul ve Bursa'daki stadyumlara gelen yerli seyirciler oluşturmaktadır. Turnuva boyunca yedi farklı ilde toplam 52 müsabaka oynanmıştır. Bu müsabakalara katılan toplam seyirci sayısı 257,816 kişidir. İstanbul ve Bursa'da oynanan toplam müsabaka sayısı 20'dir. Araştırma evrenini oluşturan ve İstanbul ve Bursa'da oynanan müsabakalara gelen yerli seyirci sayısı ise toplamda 99,160 kişidir. Tablo 1'de müsabakalara katılan yerli seyirci sayıları diğer iller ile birlikte verilmiştir.

Tablo 1. Dünya kupası müsabakaları için stadyumlara gelen yerli seyirci sayıları

ŞEHİR	n (Kişi)
İstanbul	54.538
Bursa	44.622
Trabzon	29.748
Kayseri	39.664
Antalya	34.706
Gaziantep	39.664
Rize	14.874
Toplam	257.816

Kaynak: <http://www.u20dunyakupasi2013.com>

Dünya kupasındaki maçlara yönelik bilgilerin yer aldığı internet sitesi incelendiğinde, Türkiye'deki yedi stadyumda oynanan maçlardaki yerli seyirci sayıları Tablo 1'de yer almaktadır. İstanbul'da 11 (Fransa-Gana, A.B.D.-İspanya, Fransa-A.B.D., İspanya-Gana, İspanya-Fransa, Güney Kore-Nijerya, İspanya-Meksika, Nijerya-Uruguay, Gana-Şili, Gana-Irak, Fransa-Uruguay), Bursa'da 9 (Mısır-İngiltere, Yeni Zelanda-Özbekistan, Uruguay-Hırvatistan, Yeni Zelanda-Uruguay, Hırvatistan-Özbekistan, Hırvatistan-Yeni Zelanda, Hırvatistan-Şili, Uruguay-İspanya, Fransa-Gana) olmak üzere, bu iki ilde toplam 20 müsabaka yapılmıştır. Müsabakaları takip eden

yerli seyirciler arasından da kolayda örneklem tekniği ile 113 kişiye ulaşılmış ve anketler maçların izlendiği statlarda uygulanmıştır.

Verilerin Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında, veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. İstanbul ve Bursa şehirlerinde oynanan maçlardaki yerli seyircilerden rastgele seçim yöntemi ile stadyum içerisinde 113 kişiye ulaşılmış ve turnuvanın şehir için sosyal, kültürel ve ekonomik etkileri belirlenmeye çalışılmıştır.

Verileri toplamak amacıyla yerli seyircilerin Mega Organizasyonların etkileri ile ilgili görüşlerini belirlemek ve organizasyonların ev sahibi ülkeye ya da şehre olumlu veya olumsuz etkilerini belirleyebilmek amacı ile Jie ve Yan (2010) tarafından geliştirilen, geçerliliği ve güvenilirliği Şimşek (2011) tarafından yapılmış olan Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği (Mega Event Impact Scale) kullanılmıştır (Jie ve Yan, 2010; Şimşek, 2011).

Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik testleri Şimşek (2011) tarafından yapılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda, ölçeğin Türk dilinde ve kültüründe geçerliliği ve güvenilirliği sağladığı görülmüştür (Şimşek, 2012, s. 33).

Verilerin Analizi

Araştırmada anket aracılığı ile elde edilen veriler, istatistik programı veri tabanına aktarılmış ve verilere betimsel istatistik yöntemlerinden olan frekans analizi uygulanmıştır. Frekans analizi sonucunda araştırmaya katılanların demografik özelliklerine göre elde edilen bilgiler frekans ve yüzde dağılımları ile Tablo 2'de gösterilmiştir.

Mega Organizasyon Etkisi Ölçeğindeki maddelere cevap veren seyircilerin görüşlerinin cinsiyet durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t-testi uygulanmış ve ilgili sonuçlar Tablo 3'te belirtilmiştir. İki'den fazla grubun karşılaştırılabilmesi için ise ANOVA testi uygulanmış ve seyirci görüşlerinin yaş, meslek grubu, gelir durumu ve ikamet ettikleri yıllara göre farklılık gösterip göstermediği test edilmiş ve ilgili sonuçlar Tablo 4'te aktarılmıştır. Ayrıca,

Tablo 5'te olumlu ve olumsuz ölçek boyutları ile yerli seyircilerin demografik değişkenleri arasındaki farklılık testi sonuçları toplu bir şekilde gösterilmiştir.

BULGULAR

Ankete katılan yerli seyircilerin demografik değişkenlerine (cinsiyet, yaş, meslek, gelir durumu, ikamet yılı) ilişkin yüzde ve frekans analizi sonuçları da Tablo 2'de gösterilmiştir. Dünya

Kupası organizasyonunun boyutları ile yerli seyircilerin demografik değişkenlerine ilişkin farklılıklarını tespit edebilmek amacıyla t-testi (Tablo 3) ve ANOVA (Tablo 4) testi sonuçları da ilgili tablolarda yer almaktadır.

Tablo 2'de ankete katılanların demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır. Buna göre ankete katılanların % 24.8'i kadın seyirciler, % 75.2'si de erkek seyircilerden oluşmaktadır. Ankete katılan seyircile-

Tablo 2: Ankete katılanların demografik değişkenlerine ilişkin yüzde ve frekans analizi sonuçları

Demografik Özellikler	n	%
Cinsiyet		
Kadın	28	24.8
Erkek	85	75.2
Yaş		
18-24 Arası	58	51.3
25-34 Arası	18	15.9
35-44 Arası	25	22.1
45-54 arası	9	8.0
55 ve üzeri	3	2.7
Meslek		
Memur	18	15.9
Öğrenci	45	39.8
Esnaf	3	2.7
Ev Hanımı	3	2.7
Emekli	5	4.4
İşçi	22	19.5
İşsiz	4	3.5
Diğer	13	11.5
Gelir Durumu		
0-1000 TL Arası	53	46.9
1001-2000 TL Arası	32	28.3
2001-3000 TL Arası	23	20.4
3001-4000 TL Arası	1	0.9
4001 TL ve üzeri	4	3.5
İkamet Ettiği Yıl		
0-3 Yıl	17	15.0
4-8 Yıl	7	6.2
9-14	11	9.7
15-20	36	31.9
21 Yıl ve üzeri	42	37.2

Tablo 3: Ankete katılanların organizasyon etkisi ölçeğindeki olumlu ve olumsuz boyutlara verdikleri cevaplar ile cinsiyetleri arasındaki farklılığa ilişkin t-testi sonuçları

BOYUTLAR	n	X	SS	T	P
Ekonomik Yararlar Boyutu +					
Kadın	28	3.07	1.06	0.12	0.90
Erkek	85	3.04	0.84		
Turizm Altyapısının Gelişimi +					
Kadın	28	3.19	1.38	0.12	0.90
Erkek	85	3.16	0.94		
Şehir İmajını Geliştirme Sağlama +					
Kadın	28	3.44	1.34	-1.37	0.17
Erkek	85	3.82	0.96		
Ekonomik Maliyetler -					
Kadın	28	2.75	0.86	0.60	0.55
Erkek	85	2.65	0.61		
Kültürel Değişim +					
Kadın	28	3.44	1.03	-0.22	0.82
Erkek	85	3.48	0.79		
Sosyal ve Çevresel Problemler -					
Kadın	28	2.35	1.00	1.26	0.20
Erkek	85	2.10	0.86		
Çevresel ve Kültürel Koruma +					
Kadın	28	2.78	0.94	0.50	0.61
Erkek	85	2.69	0.79		
Kültürel Çatışma -					
Kadın	28	2.48	1.26	-0.33	0.74
Erkek	85	2.56	0.98		

*p< 0.05

rin çoğunluğu % 51.3 ile 18-24 yaş aralığında yer alırken, 35-44 yaş aralığındakilerin oranı % 22.1, 25-34 yaş aralığındakilerin oranı %15.9, 45-54 yaş aralığındaki seyircilerin oranı da % 8'dir. En az orana sahip olan 55 ve üzeri yaşında olan seyircilerin oranı da % 2.7'dir. Seyircilerin meslek gruplarına ait verilere bakıldığında ise en yüksek oranın % 39.8 ile öğrencilere ait olduğu ve en az oranın da % 2.7 ile esnaf ve ev hanımlarına ait olduğunu söylenebilir. Bu meslek gruplarına ilaveten seyircilerin % 19.5'ini işçiler, % 15.9'unu memurlar, % 11.5'ini diğer meslek grupları, % 4.4'ünü de emekliler oluşturmaktadır. Ankete katılanlar arasında işsiz olanların oranı ise % 3.5'tir. Ankete katılanların gelir durumları ince-

lendiğinde, öğrenci ağırlıklı bir grup olmasından dolayı % 46.9 ile en yüksek oran 0-1000 TL arasında geliri olan gruptan oluşmaktadır. Gelir durumu 1001-2000 TL arasında olan grubun oranı % 28.3, gelir durumu 2001-3000 TL arasında olan grubun oranı % 20.4, 3001-4000 TL gelir durumuna sahip olan grup % 0.9 ile en az orana sahiptir. Gelir durumu 4001 TL ve üzerinde olan grubun oranı ise % 3.5'tir. Ankete katılan seyircilerin İstanbul ve Bursa illerinde kaç yıldır ikamet ettiklerine dair elde edilen verilerin sonucuna bakıldığında en yüksek oranı % 37.2 ile 21 yıl ve üzerinde ikamet edenler oluşturmaktadır. 15-20 yıl arasında ikamet edenlerin oranı % 31.9, 9-14 yıl arasında ikamet edenlerin oranı %

9.7, 4-8 yıl arasında ikamet edenlerin oranı % 6.2 ve son olarak 0-3 yıl arasında ikamet edenlerin oranı % 15'tir.

Tablo 3'deki t testi sonuçları incelendiğinde, ankete katılanların organizasyon etkisi ölçeğindeki olumlu ve olumsuz boyutlara verdikleri cevaplar ile katılımcıların cinsiyetleri arasında farklılık tespit edilmemiştir. Bir başka ifadeyle cinsiyet değişkeni, yerli seyircilerin verdikleri cevapları etkilememektedir. Bu sonuca göre, **“ölçeğin olumlu (ekonomik yararlar, turizm alt yapısı, şehir imajı, kültürel değişim, çevresel ve kültürel koruma) ve olumsuz (ekonomik maliyetler, sosyal ve çevresel problemler, kültürel çatışma) boyutları ile müsabakaya gelen yerli seyircilerin cinsiyetleri arasında farklılık vardır”** H₁ hipotezi reddedilmiştir.

Bununla birlikte H₁ temel hipotezinin, alt hipotezlerini oluşturan sekiz boyut (olumlu ve olumsuz boyutlar) ile cinsiyet değişkeni arasında herhangi bir farklılık bulunmamıştır. Boyutlar içerisinde ortalamanın en yüksek olduğu boyut ise, şehir imajını geliştirme ve sağlama boyutu olmuştur. Yerli seyircilerin, organizasyonun sosyal ve çevresel problem oluşturduğu konusunda düşük bir ortalama sahip olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4'te yer alan ANOVA testi sonuçları incelendiğinde, ölçeğin ekonomik yararlar, turizm altyapısının gelişimi, şehir imajını geliştirme ve sağlama, kültürel çatışma boyutlarına verilen cevaplar seyircilerin yaşlarına göre farklılık gösterirken, kültürel değişim, çevresel ve kültürel koruma, ekonomik maliyetler, sosyal ve çevresel problemler boyutlarına verilen cevaplar seyircilerin yaşlarına göre farklılık göstermemektedir. Bu sonuca göre, **“ölçeğin olumlu (ekonomik yararlar, turizm alt yapısı, şehir imajı, kültürel değişim, çevresel ve kültürel koruma) ve olumsuz (ekonomik maliyetler, sosyal ve çevresel problemler, kültürel çatışma) boyutları ile müsabakaya gelen yerli seyircilerin yaşları arasında farklılık vardır”** H₂ hipotezi kısmen reddedilir. Çünkü yaş değişkeni ile toplam sekiz boyutun, 4 tanesinde farklılık tespit edilmişken (ekonomik yararlar, turizm altyapısının gelişimi,

şehir imajını geliştirme ve sağlama, kültürel çatışma boyutu), 4 tanesinde (kültürel değişim, çevresel ve kültürel koruma, ekonomik maliyetler, sosyal ve çevresel problemler boyutu) farklılık tespit edilememiştir. Sonuç olarak, H₂ temel hipotezinin alt hipotezlerini oluşturan; ekonomik yararlar, turizm altyapısının gelişimi, şehir imajını geliştirme ve sağlama ve kültürel çatışma boyutları ile yerli seyircilerin yaşları arasındaki farklılık reddedilemez iken, kültürel değişim, çevresel ve kültürel koruma, ekonomik maliyetler, sosyal ve çevresel problemler boyutları ile yerli seyircilerin yaşları arasındaki farklılık reddedilmiştir.

45 ve üzeri yaş grubuna dâhil olanların, organizasyonun ekonomik yarar sağlama, turizm altyapısının gelişimi, şehir imajının gelişimi ve sağlama konularında, 18-44 yaş aralığındaki kişilere göre daha yüksek ortalama sahip olduğu görülmüştür. Fakat 55 ve üzeri yaş grubuna dâhil olanlar, diğer yaş gruplarına kıyasla organizasyonun kültürel çatışmayı da beraberinde getirdiğini düşünmektedir.

Meslek gruplarına yönelik sonuçlar incelendiğinde ölçeğin; ekonomik yararlar, turizm alt yapısının gelişimi, şehir imajını geliştirme ve sağlama, kültürel değişim, sosyal ve çevresel problemler boyutlarına verilen cevaplar seyircilerin mesleklerine göre farklılık gösterirken; çevresel ve kültürel koruma, ekonomik maliyetler ve kültürel çatışma boyutlarına yönelik verilen cevaplar seyircilerin mesleklerine göre herhangi bir farklılık göstermemektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda, **“ölçeğin olumlu (ekonomik yararlar, turizm alt yapısı, şehir imajı, kültürel değişim, çevresel ve kültürel koruma) ve olumsuz (ekonomik maliyetler, sosyal ve çevresel problemler, kültürel çatışma) boyutları ile müsabakaya gelen yerli seyircilerin yaşları arasında farklılık vardır”** H₃ hipotezi kısmen reddedilir. Çünkü meslek grupları değişkeni ile toplam sekiz boyutun, 5 tanesinde farklılık tespit edilmişken (ekonomik yararlar, turizm altyapısının gelişimi, şehir imajını geliştirme ve sağlama, kültürel değişim, sosyal ve çevresel problemler), 3 tanesinde (çevresel ve kültürel koruma, ekono-

Tablo 4: Ankete katılanların organizasyon etkisi ölçeğindeki olumlu ve olumsuz boyutlara verdikleri cevaplar ile demografik değişkenler arasındaki farklılığa ilişkin ANOVA testi sonuçları

Demografik Özellikler	n	X	SS	F	p
Ekonomik Yararlar +					
Yaş					
18-24 Arası	58	3.22	0.87	7.165	0.000*
25-34 Arası	18	2.44	0.62		
35-44 Arası	25	2.71	0.88		
45-54 arası	9	3.85	0.56		
55 ve üzeri	3	3.85	0.00		
Meslek					
Memur	18	2.66	0.99	3.745	0.001*
Öğrenci	45	3.25	0.88		
Esnaf	3	3.71	0.00		
Ev Hanımı	3	3.76	0.67		
Emekli	5	4.20	0.46		
İşçi	22	2.70	0.67		
İşsiz	4	2.50	0.63		
Diğer	13	2.91	0.85		
Gelir Durumu					
0-1000 TL Arası	53	3.11	0.90	0.213	0.931
1001-2000 TL Arası	32	3.01	0.74		
2001-3000 TL Arası	23	3.00	1.04		
3001-4000 TL Arası	1	3.14	-		
4001 TL ve üzeri	4	2.75	1.36		
İkamet Ettiği Yıl					
0-3 Yıl	17	2.95	0.90	1.092	0.364
4-8 Yıl	7	3.46	0.85		
9-14	11	2.84	1.10		
15-20	36	2.90	0.84		
21 Yıl ve üzeri	42	3.20	0.88		
Turizm Altyapısının Gelişimi +					
Yaş					
18-24 Arası	58	3.39	0.89	5.240	0.001*
25-34 Arası	18	2.51	1.00		
35-44 Arası	25	2.78	1.29		
45-54 arası	9	3.96	0.60		
55 ve üzeri	3	3.61	0.09		

Demografik Özellikler	n	X	SS	F	p
Meslek					
Memur	18	2.57	1.23	2.856	0.009*
Öğrenci	45	3.31	0.86		
Esnaf	3	3.83	0.00		
Ev Hanımı	3	4.16	0.83		
Emekli	5	4.16	0.76		
İşçi	22	3.15	1.21		
İşsiz	4	2.25	0.79		
Diğer	13	3.02	0.97		
Gelir Durumu					
0-1000 TL Arası	53	3.12	0.92	1.195	0.317
1001-2000 TL Arası	32	3.41	0.85		
2001-3000 TL Arası	23	3.07	1.46		
3001-4000 TL Arası	1	3.50	-		
4001 TL ve üzeri	4	2.29	1.49		
İkamet Ettiği Yıl					
0-3 Yıl	17	2.82	1.14	0.997	0.412
4-8 Yıl	7	3.45	1.04		
9-14	11	3.00	1.60		
15-20	36	3.11	0.88		
21 Yıl ve üzeri	42	3.35	1.00		
Şehir İmajını Geliştirme ve Sağlama +					
Yaş					
18-24 Arası	58	3.94	0.82	3.776	0.006*
25-34 Arası	18	3.44	1.07		
35-44 Arası	25	3.18	1.48		
45-54 arası	9	4.04	0.56		
55 ve üzeri	3	4.80	0.00		
Meslek					
Memur	18	3.04	1.51	3.087	0.005*
Öğrenci	45	3.99	0.83		
Esnaf	3	3.60	0.00		
Ev Hanımı	3	4.33	0.57		
Emekli	5	4.88	0.10		
İşçi	22	3.64	0.98		
İşsiz	4	2.95	0.19		
Diğer	13	3.58	1.17		
Gelir Durumu					
0-1000 TL Arası	53	3.86	0.79	3.140	0.017*
1001-2000 TL Arası	32	3.95	0.97		
2001-3000 TL Arası	23	3.32	1.44		
3001-4000 TL Arası	1	4.00	-		
4001 TL ve üzeri	4	2.40	1.61		

Demografik Özellikler	n	X	SS	F	p
İkamet Ettiği Yıl					
0-3 Yıl	17	3.45	1.61	0.357	0.839
4-8 Yıl	7	3.74	1.22		
9-14	11	3.85	1.19		
15-20	36	3.71	0.78		
21 Yıl ve üzeri	42	3.80	1.00		
Kültürel Değişim +					
Yaş					
18-24 Arası	58	3.66	0.81	2.382	0.056
25-34 Arası	18	3.26	0.71		
35-44 Arası	25	3.12	1.03		
45-54 arası	9	3.55	0.64		
55 ve üzeri	3	3.91	0.14		
Meslek					
Memur	18	3.00	0.87	2.233	0.037*
Öğrenci	45	3.61	0.78		
Esnaf	3	3.33	0.14		
Ev Hanımı	3	4.50	0.66		
Emekli	5	3.95	0.54		
İşçi	22	3.56	0.89		
İşsiz	4	3.37	0.59		
Diğer	13	3.17	0.97		
Gelir Durumu					
0-1000 TL Arası	53	3.61	0.65	1.752	0.144
1001-2000 TL Arası	32	3.54	0.92		
2001-3000 TL Arası	23	3.19	1.01		
3001-4000 TL Arası	1	2.75	-		
4001 TL ve üzeri	4	2.87	1.45		
İkamet Ettiği Yıl					
0-3 Yıl	17	3.20	1.00	0.658	0.623
4-8 Yıl	7	3.75	1.06		
9-14	11	3.56	0.67		
15-20	36	3.52	0.84		
21 Yıl ve üzeri	42	3.47	0.82		
Çevresel ve Kültürel Koruma +					

Demografik Özellikler	n	X	SS	F	p		
Yaş							
18-24 Arası	58	2.86	0.92	1.069	0.375		
25-34 Arası	18	2.57	0.77				
35-44 Arası	25	2.49	0.73				
45-54 arası	9	2.74	0.49				
55 ve üzeri	3	2.55	0.19				
Meslek							
Memur	18	2.64	0.59	0.324	0.942		
Öğrenci	45	2.82	0.95				
Esnaf	3	2.66	0.33				
Ev Hanımı	3	2.77	1.01				
Emekli	5	2.66	0.62				
İşçi	22	2.71	0.90				
İşsiz	4	2.25	0.63				
Diğer	13	2.61	0.75				
Gelir Durumu							
0-1000 TL Arası	53	2.63	0.84			0.850	0.496
1001-2000 TL Arası	32	2.93	0.82				
2001-3000 TL Arası	23	2.65	0.82				
3001-4000 TL Arası	1	2.33	-				
4001 TL ve üzeri	4	2.50	0.57				
İkamet Ettiği Yıl							
0-3 Yıl	17	2.66	0.86	0.570	0.685		
4-8 Yıl	7	2.76	0.46				
9-14	11	3.06	0.77				
15-20	36	2.71	1.04				
21 Yıl ve üzeri	42	2.64	0.66				
Ekonomik Maliyetler -							
Yaş							
18-24 Arası	58	2.72	0.71	2.403	0.054		
25-34 Arası	18	2.48	0.60				
35-44 Arası	25	2.49	0.67				
45-54 arası	9	3.19	0.42				
55 ve üzeri	3	2.91	0.14				

Demografik Özellikler	n	X	SS	F	p
Meslek					
Memur	18	2.58	0.64	1.529	0.165
Öğrenci	45	2.63	0.70		
Esnaf	3	3.16	0.14		
Ev Hanımı	3	3.41	1.01		
Emekli	5	3.20	0.48		
İşçi	22	2.61	0.74		
İşsiz	4	2.25	0.54		
Diğer	13	2.73	0.49		
Gelir Durumu					
0-1000 TL Arası	53	2.59	0.72	0.588	0.672
1001-2000 TL Arası	32	2.72	0.57		
2001-3000 TL Arası	23	2.83	0.74		
3001-4000 TL Arası	1	2.50	-		
4001 TL ve üzeri	4	2.56	0.71		
İkamet Ettiği Yıl					
0-3 Yıl	17	2.47	0.59	2.094	0.087
4-8 Yıl	7	3.17	0.64		
9-14	11	2.68	0.88		
15-20	36	2.54	0.73		
21 Yıl ve üzeri	42	2.79	0.57		
Sosyal ve Çevresel Problemler -					
Yaş					
18-24 Arası	58	2.19	1.00	0.245	0.912
25-34 Arası	18	2.09	0.70		
35-44 Arası	25	2.17	0.93		
45-54 arası	9	2.02	0.65		
55 ve üzeri	3	2.58	0.14		
Meslek					
Memur	18	1.81	0.64	2.302	0.032*
Öğrenci	45	1.97	0.71		
Esnaf	3	2.50	0.00		
Ev Hanımı	3	3.33	1.60		
Emekli	5	2.45	0.41		
İşçi	22	2.51	1.11		
İşsiz	4	1.87	0.87		
Diğer	13	2.38	1.13		

Demografik Özellikler	n	X	SS	F	p
Gelir Durumu					
0-1000 TL Arası	53	2.01	0.76	1.856	0.123
1001-2000 TL Arası	32	2.45	0.90		
2001-3000 TL Arası	23	2.25	1.13		
3001-4000 TL Arası	1	1.00	-		
4001 TL ve üzeri	4	1.81	0.55		
İkamet Ettiği Yıl					
0-3 Yıl	17	1.60	0.67	2.273	0.066
4-8 Yıl	7	2.25	1.42		
9-14	11	2.45	1.00		
15-20	36	2.18	0.93		
21 Yıl ve üzeri	42	2.29	0.76		
Kültürel Çatışma -					
Yaş					
18-24 Arası	58	2.81	1.14	4.571	0.002*
25-34 Arası	18	2.09	0.79		
35-44 Arası	25	2.33	0.84		
45-54 arası	9	1.88	0.78		
55 ve üzeri	3	3.88	0.19		
Meslek					
Memur	18	2.12	0.96	1.391	0.217
Öğrenci	45	2.65	1.06		
Esnaf	3	2.66	0.00		
Ev Hanımı	3	2.88	1.17		
Emekli	5	3.26	0.86		
İşçi	22	2.74	1.20		
İşsiz	4	2.50	0.88		
Diğer	13	2.05	0.93		
Gelir Durumu					
0-1000 TL Arası	53	2.59	1.02	2.286	0.065
1001-2000 TL Arası	32	2.67	1.02		
2001-3000 TL Arası	23	2.53	1.12		
3001-4000 TL Arası	1	1.00	-		
4001 TL ve üzeri	4	1.25	0.31		
İkamet Ettiği Yıl					
0-3 Yıl	17	1.86	0.81	2.431	0.052
4-8 Yıl	7	3.00	1.10		
9-14	11	2.60	1.05		
15-20	36	2.59	1.07		
21 Yıl ve üzeri	42	2.69	1.05		

*p<0.05

mik maliyetler, kültürel çatışma) farklılık tespit edilememiştir. Sonuç olarak, H₃ temel hipotezinin alt hipotezlerini oluşturan; ekonomik yararlar, turizm altyapısının gelişimi, şehir imajını geliştirme ve sağlamaştırma, kültürel değişim, sosyal ve çevresel problemler boyutları ile yerli seyircilerin meslek grupları arasındaki farklılık reddedilemez iken, çevresel ve kültürel koruma, ekonomik maliyetler, kültürel çatışma boyutları ile yerli seyircilerin meslek grupları arasındaki farklılık reddedilmiştir.

Ev hanımı ve emekliler; organizasyonun ekonomik yarar, turizm altyapısının gelişimi, şehir imajının gelişimi ve kültürel değişim konularında, öğrenci, esnaf, memur, işçi gibi diğer meslek gruplarında yer alan kişilere göre daha yüksek ortalamaya sahiptir. Ayrıca ev hanımı, işçi ve esnafın, sosyal ve çevresel problemler boyutundaki ortalamaları, memur ve öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur.

Gelir durumlarına yönelik sonuçlar incelendiğinde ölçeğin; sadece şehir imajını geliştirme ve sağlamaştırma boyutu ile yerli seyircilerin gelir durumları arasında farklılık tespit edilmişken; ekonomik yararlar, turizm altyapısının gelişimi, kültürel değişim, çevresel ve kültürel koruma, ekonomik maliyetler, sosyal ve çevresel problemler, kültürel çatışma boyutları ile yerli seyircilerin gelir durumları arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Seyircilerin gelir

durumlarına yönelik yapılan incelemede tek bir boyutta farklılık görülmesi nedeniyle "*ölçeğin olumlu (ekonomik yararlar, turizm alt yapısı, şehir imajı, kültürel değişim, çevresel ve kültürel koruma) ve olumsuz (ekonomik maliyetler, sosyal ve çevresel problemler, kültürel çatışma) boyutları ile müsabakaya gelen yerli seyircilerin gelir durumları arasında farklılık vardır*" H₄ hipotezi kısmen reddedilir. Çünkü gelir durumları değişkeni ile sadece şehir imajını geliştirme ve sağlamaştırma boyutu arasında farklılık görülmüştür. Sonuç olarak, H₄ temel hipotezinin alt hipotezlerini oluşturan; şehir imajını geliştirme ve sağlamaştırma boyutu ile yerli seyircilerin gelir durumları arasındaki farklılık reddedilemez iken; ekonomik yararlar, turizm altyapısının gelişimi, kültürel değişim, çevresel ve kültürel koruma, ekonomik maliyetler, sosyal ve çevresel problemler, kültürel çatışma boyutları ile yerli seyircilerin gelir durumları arasındaki farklılık reddedilmiştir.

3001-4000 TL arasında gelir durumuna sahip olanlar; organizasyonun şehir imajını geliştirme ve sağlamaştırma konusunda, 0-3000 TL ve 4001 TL ve üzerinde gelir durumuna sahip olan kişilere göre daha yüksek ortalamaya sahiptir.

Yerli seyircilerin İstanbul ve Bursa'da ikamet ettikleri yıllara bakıldığında ise; ölçeğin olumlu ve olumsuz tüm boyutları ile seyircilerin ilgili

Tablo 5. Ölçek boyutları ile yerli seyircilerin demografik değişkenleri arasındaki farklılık testi sonuçları*

Boyutlar	Demografik Değişkenler				
	Cinsiyet	Yaş	Meslek	Gelir Durumu	İkamet Yılı
Ekonomik Yarar (+)	-	+	+	-	-
Turizm Altyapısının Gelişimi (+)	-	+	+	-	-
Şehir İmajını Geliştirme (+)	-	+	+	+	-
Kültürel Değişim (+)	-	-	+	-	-
Çevresel ve Kültürel Koruma (+)	-	-	-	-	-
Ekonomik Maliyetler (-)	-	-	-	-	-
Sosyal ve Çevresel Problemler (-)	-	-	+	-	-
Kültürel Çatışma (-)	-	+	-	-	-

* +: İkili arasında farklılık tespit edilmiştir.

- : İkili arasında farklılık tespit edilmemiştir.

illerdeki ikamet etme durumları arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Bu nedenle, *“ölçeğin olumlu (ekonomik yararlar, turizm alt yapısı, şehir imajı, kültürel değişim, çevresel ve kültürel koruma) ve olumsuz (ekonomik maliyetler, sosyal ve çevresel problemler, kültürel çatışma) boyutları ile müsabakaya gelen yerli seyircilerin ildeki ikamet yılları arasında farklılık vardır”* H₅ hipotezi reddedilmiştir. Bununla birlikte H₅ temel hipotezinin, alt hipotezlerini oluşturan sekiz boyut (olumlu ve olumsuz boyutlar) ile yerli seyircilerin ildeki ikamet yılları değişkeni arasında herhangi bir farklılık bulunmamıştır.

Ayrıca, olumlu ve olumsuz ölçek boyutları ile yerli seyircilerin demografik değişkenleri arasındaki farklılık testi sonuçları toplu bir şekilde Tablo 5'te gösterilmiştir. İlgili tablo sayesinde, değişkenler ve boyutlar arasındaki farklılıklar kolayca görülebilmektedir.

TARTIŞMA

Büyük ölçekli organizasyonlar, uluslararası alanda her yıl farklı ülkelerin ev sahipliğini yaptığı organizasyonlardır (Jones, 2001). Bu organizasyonlar, katılımcılar açısından mega ölçekte olan, hedef bir pazar oluşturan, finansal yatırım gerektiren, organizasyon için tesislerin yapılmasını sağlayan ve tüm bunların düzenleyici ülke için ortaya çıkardığı turizm, medya, uluslararası tanınma ve ekonomik yararların oluşturulduğu önemli etkinliklerdir (Burgan ve Mules, 1992).

Mega organizasyonlar düzenleyicileri için yüklü bir parasal maliyete sebep olmasına rağmen daima umulan pozitif yararlarından dolayı böylesi organizasyonlara ev sahipliği yapma fırsatı için yoğun bir rekabet bulunmaktadır. Ayrıca, organizasyonda ev sahibi olmanın bir sonucu olarak artan ekonomik aktiviteden (özellikle gerekli olan tesislerin yapımından kaynaklanması) dolayı fiyat enflasyonunun oluşabilme olasılığı da bulunmaktadır. Eğer yanlış bir yönetim ya da halk yatırımlarının yanlış kullanıldığı algısı varsa bu muhtemelen ev sahibi halkın büyük ölçekli organizasyona karşı negatif algısını güçlendirecektir (Etchner ve Ritchie, 1993). Dahası, büyük

ölçekli organizasyonlar önemli bir miktarda devlet desteği, insan gücü ve/ya da yerel finans gerektirirse yapılan girişimlerin negatif algı oluşturması muhtemeldir (Tosun, 2002).

Şimşek (2011, s. 387) tarafından yapılan çalışmada, 2011 Erzurum Dünya Üniversitelerarası Kış Oyunları'nın Erzurum şehrine yönelik sosyo-kültürel ve ekonomik etkileri araştırılmıştır (Şimşek, 2011). Bu çalışma sonucunda; işçi, memur, öğrenci, esnaf, serbest meslek ve yönetici mesleğine sahip olanların 2011 Erzurum Kış Oyunlarının şehir imajını geliştirdiği ve sağladığı konusundaki görüşlerinin, ev hanımı mesleğine sahip olanlardan daha olumlu olduğu belirtilmiştir. 2013 FIFA 20 Yaş Altı Dünya Kupası'na yönelik yapılan bu çalışmada ise, ev hanımı ve emeklilerin, organizasyonun şehir imajını geliştirdiği ve sağladığı konusundaki görüşlerinin, öğrenci, esnaf, memur gibi meslek gruplarında olan kişilerden daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Şimşek (2011, s. 389) tarafından yapılan çalışmada memurların; sosyal ve çevresel problemler konusunda ev hanımı, işçi, öğrenci, esnaf, serbest meslek ve yönetici gibi meslek gruplarına dâhil olanlardan daha yüksek ortalamaya sahip olduğu ifade etmiştir (Şimşek, 2011). Bu sonuçlardan farklı olarak yapılan bu çalışmada ise; ev hanımı, işçi ve esnafın sosyal ve çevresel problemler konusunda memur ve öğrencilere göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu noktadan hareketle, yapılan organizasyonların her bölgede aynı sonuçları ortaya koyamayacağı ifade edilebilir.

Fourie ve Santana-Gallego (2011) tarafından yapılan çalışmada, altı büyük organizasyondan (Yaz Olimpiyat Oyunları, Kış Olimpiyat Oyunları, FIFA Dünya Kupası, Rugby Dünya Kupası, Kriket Dünya Kupası ve Lions Tur) dört tanesinin (Yaz Olimpiyat Oyunları, FIFA Dünya Kupası, Kriket Dünya Kupası ve Lions Tur) turistlerin ziyareti üzerinde olumlu ekonomik etkiye sahip olduğu belirtilmiştir (Fourie ve Santana-Gallego, 2011). Genel olarak ortaya konulan sonuçlar, büyük spor organizasyonlarının insanları turizme teşvik ettiğini göstermektedir. Fakat bu organizasyonlardan elde edilen kazançlar, organizasyon-

nun türüne, katılımcı ülkelere, etkinliğin yoğun sezonunda veya sezon dışı dönemde gerçekleştirilmesine bağlı olarak değişiklik göstermektedir (Fourie ve Santana-Gallego, 2011, s. 1364). Yapılan bu çalışmada ise, yerli seyircilerden emekli ve ev hanımları, organizasyonun ekonomik boyutu ile ilgili diğer meslek gruplarına kıyasla daha yüksek ortalamaya sahiptir. Ayrıca yaş bakımından, 45 ve üzeri yaş grubundaki yerli seyirciler, organizasyonun ekonomik yararlar boyutu ile ilgili diğer yaş gruplarına kıyasla daha yüksek bir ortalamaya sahiptir.

Lorde ve diğ., (2011, s. 353) tarafından yapılan çalışmada, Barbados'taki 2007 Kriket Dünya Kupası'nın yerel katılımcılar üzerindeki organizasyon öncesi ve sonrası algıları araştırılmıştır (Lorde ve diğ., 2011). Yapılan çalışmada, organizasyon öncesinde Barbados'taki yerel katılımcıların negatif algılarının (organizasyonun maliyetleri), pozitif algılardan (beklenen fayda) daha yüksek ölçüldüğü belirtilmiştir. Fakat oyunlar tamamlandıktan sonra, yerel katılımcıların organizasyon hakkındaki pozitif genel algılarının, negatif algılardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Lorde ve diğ., 2011). Bu çalışmada ise, yerli seyircilere organizasyon öncesi ve sonrasında bir anket uygulanmamıştır. Organizasyon süresi içerisinde uygulanan anket sonucunda, ekonomik yarar konusunda 45 yaş ve üzerindeki izleyicilerin diğer yaş grubundaki izleyicilere oranla daha yüksek ortalamaya sahip olduğu söylenebilir.

Kim ve Petrick (2005) tarafından yapılan çalışmada ise, Seoul'de düzenlenen FIFA 2002 Dünya Kupası'nın etkileri, yerel halk üzerinde anket yapılarak araştırılmıştır (Kim ve Petrick, 2005). İlgili çalışmada, 50 yaş ve üzerindeki kişilerin turizm alt yapı ve gelişimi konusunda, diğer yaş gruplarına oranla daha yüksek ortalamaya sahip olduğu belirtilmiştir. Bu sonuca paralel olarak yapılan bu çalışmada da, 45 yaş ve üzerindeki yerli seyircilerin turizm alt yapı ve gelişimi konusunda diğer yaş gruplarına oranla daha yüksek ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir. Seoul'deki çalışmada, memur ve ev hanımlarının, organizasyonun turizm kaynak-

larını arttırdığı ve kentsel canlanmayı sağladığı boyutu ile ilgili olarak diğer meslek gruplarına göre daha yüksek ortalamaya sahip olmuştur. İstanbul ve Bursa'da yapılan bu çalışmada Kim ve Petrick (2005)'in çalışmasına paralel olarak ev hanımları ve emekliler, turizm alt yapısının gelişimi ve ekonomik yarar boyutları ile ilgili olarak diğer meslek gruplarına göre daha yüksek ortalamaya sahiptir (Kim ve Petrick, 2005).

Dünya Kupası ve Olimpiyat Oyunları gibi büyük organizasyonların çevresel etkilerine yönelik yapılan bir başka çalışmada ise Collins ve diğ., (2009), ekolojik ayak izi ve ekolojik girdi-çıkı analizini kullanmıştır (Collins ve diğ., 2009). Bu analizlerin, büyük organizasyonların çevresel etkilerini belirlemede önemli analizler olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmada ise, yerli seyircilerin demografik değişkenleri ile çevresel ve kültürel koruma boyutu arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Fakat ölçeğin olumsuz boyutları arasında farklılığın yaşandığı tek boyut olan sosyal ve çevresel problemler boyutunda; işçiler, diğer meslek grubunda bulunan kişilere göre daha fazla sosyal ve çevresel sorun yaşadığını ifade etmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye'de de büyük ölçekli organizasyonların önemi gün geçtikçe artmaktadır. Özellikle 2005 yılında İzmir'de düzenlenen Universiade Yaz Oyunları'nın düzenlenmesiyle birlikte büyük ölçekli organizasyonların kapsamı ve etkisi daha iyi anlaşılmasına başlanmıştır. Önem arz eden kısım, organizasyonların toplum gelişimi ile ilgili öneminin farkına varılarak gelecekte düzenlenecek olan büyük ölçekli organizasyonlara ev sahipliği yapmak ve bu organizasyonlardan en yüksek düzeyde faydalanmaktır (Şimşek, 2011). Bu bağlamda, organizasyonların gelir ve giderleri anlamında çok titiz hesaplamaların yapılması gerekmektedir. Ülkeler açısından, büyük ölçekli organizasyonların olumlu ve olumsuz etkileri iyi bir biçimde araştırılmalı ve kararların bu doğrultuda alınması ülkelerin beklenmeyen bir durumla karşılaşma riskini de azaltabileceklerdir. Türkiye'nin 2024 Avrupa Şampiyonası, 2026

Kış Olimpiyatları gibi büyük organizasyonlara aday olması bu sürecin önemini daha da arttırmaktadır.

Elde edilen sonuçlar incelendiğinde, ölçek boyutları ile demografik değişkenler arasında sadece yaş, meslek ve gelir durumu bakımından farklılıklar tespit edilmiştir. Seyircilerin ilgili ildeki ikamet yılları ve cinsiyet değişkeni ile ölçek boyutları arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Bu iki değişken içerisinde yer alan seyirciler, organizasyonun genel faydasının yüksek olduğuna ve yapıldığı ile ekonomik katkılar sağladığına yönelik görüş ifade etmiştir. Gelir durumu değişkeni ile sadece şehir imajını geliştirme ve sağlamlaştırma boyutu arasında farklılık tespit edilmiştir. Bu farklılığa göre, 3001-4000 TL arasında gelir durumuna sahip olanlar; organizasyonun şehir imajını geliştirme ve sağlamlaştırma konusunda, 0-3000 TL ve 4001 TL ve üzerinde gelir durumuna sahip olan kişilere göre daha yüksek ortalamaya sahiptir. Farklılıkların en çok tespit edildiği değişkenler ise, yaş ve meslek değişkenleridir. Bu farklılıklara göre; 45 ve üzeri yaş grubuna dâhil olanların, organizasyonun ekonomik yarar sağlaması, turizm altyapısının gelişimi, şehir imajının gelişimi ve sağlamlaştırılması konularında, 18-44 yaş aralığındaki kişilere göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmüştür. Fakat 55 ve üzeri yaş grubuna dâhil olanlar, diğer yaş gruplarına kıyasla organizasyonun kültürel çatışmayı da beraberinde getirdiğini düşünmektedir. Ayrıca meslek grupları açısından bakıldığında; ev hanımı ve emekliler; organizasyonun ekonomik yarar, turizm altyapısının gelişimi, şehir imajının gelişimi ve kültürel değişim konularında, öğrenci, esnaf,

memur, işçi gibi diğer meslek gruplarında yer alan kişilere göre daha yüksek ortalamaya sahip bulunmuştur. Bununla birlikte ev hanımları, kültürel değişimin yaşanması konusunda da diğer meslek gruplarına göre daha olumlu cevaplar vermiştir.

Bu sonuçlar doğrultusunda, Türkiye'nin aday olduğu 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası ve gelecek dönemlerde aday olmayı düşündüğü (2026 Kış Olimpiyatları) büyük organizasyonlar için yapılan bu ve benzeri çalışmaların organizasyon etkileri konusunda ilgili kurum ve kuruluşlara fikir sağlayabileceği düşünülmelidir. Sosyal, kültürel ve ekonomik olarak birçok farklı alanda organizasyonların yansımaları bulunmaktadır. Karar sürecinde etkin bir çalışmanın yapılabilmesi, rasyonel kararların alınması, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına, özel sektör temsilcilerine ve yerel halka organizasyonun etkilerinin daha iyi ifade edilebilmesi açısından, büyük ölçekli organizasyonların sosyal, kültürel ve ekonomik etkilerine yönelik çalışmaların yapılması önem arz etmektedir. Özellikle büyük ölçekli organizasyonların etkilerine yönelik yapılacak çalışmalar, farklı bölgelerde yapılan organizasyonlar ile fayda-zarar açısından karşılaştırma yapabilme imkânı da sağlayacaktır.

Yazışma Adresi (Corresponding Adress):

Arş. Gör. Cemal Ersin SİLİK

Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi, Gölbaşı Kampüsü, Gölbaşı, Ankara.

E-posta: cemalersin.silik@gazi.edu.tr

Telefon No: (0312) 485 14 60-118

Faks No: (0312) 484 41 24

KAYNAKLAR

1. **Ak D.** (2015). Olimpiyat Oyunlarının Ev Sahibi Kente Etkileri Açısından Değerlendirilmesi. *Pamukkale Journal of Eurasian Socioeconomic Studies*, 2 (1), 1-19.
2. **Akşar T.** (2010). Dünya Kupası'nın Ülke Ekonomilerine Etkisi Ne Olacak? [http://www.u20dunyakupasi2013.com/img/fu20wc2013_MatchSchedule_31052013.pdf](http://www.futbolekonomi.com/index.php?option, 2 Nisan 2010, Erişim Tarihi: 27 Eylül 2013.
3. Altunışık R, Coşkun R, Bayraktaroğlu S, Yıldırım E. (2010). <i>Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: SPSS Uygulamalı</i>. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
4. Barney R, Wenn S, Martyn S. (2002). <i>Selling The Five Rings: The International Olympic Committee and The Rise of Olympic Commercialism</i>. Salt Lake City: The University Of Utah Pres.
5. Burğan B, Mules T. (1992). Economic Impact of Sporting Events. <i>Annals of Tourism Research</i>, 19 (4), 700-710.
6. Collins A, Jones C, Munday M. (2009). Assessing The Environmental Impacts of Mega Sporting Events: Two Options? <i>Tourism Management</i>, 30, 828-837.
7. Çakıcı AC, Güler O. (2014). 3. Doğu Akdeniz Sempozyumu: Büyük Spor Organizasyonlarına Ev Sahipliği Yapmaya Değer Mi? Ekonomik Beklentiler ve Turizm Açısından Bir Değerlendirme. Mersin: Mersin Üniversitesi.
8. Demir G. (2013). Uluslararası Spor Organizasyonlarında Görsel Medya ve İletişim Analizi 2008 Avrupa Futbol Şampiyonası Örneği. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
9. Etchner C, Ritchie J. (1993). The Measurement of Destination Image: An Empirical Assessment. <i>Journal of Travel Research</i>, 31 (4), 3-13.
10. FIFA 20 Yaş Altı Dünya Kupası. (2013). <i>20 Yaş Altı Dünya Kupası Maç Takvimi</i>. <a href=).
11. **Fouire J, Santana-Gallego M.** (2011). The Impact of Mega-Sport Events on Tourist Arrivals. *Tourism Management*, 32, 1364-1370.
12. **Gürsoy D, Kendall KW.** (2006). Hosting Mega Events: Modelling Locals' Support. *Annals of Tourism Research*, 33 (3), 603-623.
13. **Hall MC.** (2006). Urban Entrepreneurship, Corporate Interests And Sports Mega-Events: The Thin Policies of Competitiveness Within The Hard Outcomes of Neoliberalism. *The Sociological Review*, 54 (2), 59-70.
14. **İmamoğulları BC.** (2012). UEFA Avrupa Futbol Şampiyonası Ev Sahibi Ülkenin Belirlenmesinde Stadyumların Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bahçeşehir Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
15. **Jones C.** (2001). Mega Events and Host-Region Impacts: Determining The True Worth of The 1999 Rugby World Cup. *International Journal of Tourism Research*, (3), 151-241.
16. **Kasimati E.** (2003). Economic aspects and the summer olympics: A review of related research. *International Journal of Tourism Research*, 5, 433-444.
17. **Kim SS, Petrick JF.** (2005). Residents' perceptions on impacts of the Fifa 2002 World Cup: The case of Seoul as a host city. *Tourism Management*, 26, 25-38.
18. **Lorde T, Greenidge D, Devonish D.** (2011). Local residents' perceptions of the impacts of the ICC Cricket World Cup 2007 on Barbados: Comparisons of pre- and post- games. *Tourism Management*, 32, 349-356.
19. **Nalçakan M.** (2009). Uluslararası Spor Organizasyonlarında Sağlık Hizmetleri Üniversiade 2005 İzmir Örneği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
20. **Rütter H.** (2004). *Economic Impact of The UEFA Euro 2008 in Switzerland*. 12.11.2004, http://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/uefa/euro2008/256561_DOWNLOAD.pdf.
21. **Şimşek KY.** (2011). 2011Erzurum Dünya Üniversitelerarası Kış Oyunlarının Erzurum Şehrine Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Etkisi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 13 (3), 383-393.
22. **Şimşek KY.** (2012). Mega Organizasyon Etkisi Ölçeğinin Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması (2011 Erzurum 25. Dünya Üniversitelerarası Kış Oyunları). *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 3 (2), 14-37.
23. **Tosun C.** (2002). Host Perceptions of Impacts: A Comparative Tourism Study. *Annals of Tourism Research*, 29 (1), 231-245.
24. **UEFA.** (2008). *UEFA 2008 Avrupa Futbol Şampiyonası Yönetim Raporu*. Nyon.
25. **Walters G.** (2008). Bidding for major sporting events: Key issues and challenges faced by sports governing bodies in the UK. *Birkbeck Sport Business Centre Research Paper Series*, 1 (1), 1-64.
26. **Yetim A.** (1996). Spor Yönetiminde Sistem Yaklaşımı. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi*, 1 (1), 140-145.